

АНАТОЛИЙ ДНЕПРОВ СБЪРКАЛИ СМЕ СТЪКЛЕНИЦАТА

Превод от руски: Цветан Северски, 1971

chitanka.info

Професор Шулцбергер нервно търкаше длани. Видът му говореше, че се нуждае от някаква защита. И именно аз трябваше да му я дам.

През малкия прозорец се виждаше пуст разхвърлян двор. Тук-там стърчаха тухлени стълбове, обвити с бодлива тел. Някога тук като че ли е бил лагер за военнопленници. Навярно чрез този „жив“ материал е създаден научноизследователският център, ръководен сега от професор Шулцбергер...

— Случаят наистина е неразбираем. Не си представям как може така лесно да се остави всичко... Мотиви трябва.

— Мотиви? — Шулцбергер презрително се усмихна. — Мотивите са последната работа. Те намериха много съвременен мотив. Сега нали е модерно да се говори за хуманизъм. Но от друга страна това е потресающа научна проблема и има огромна финансова поддръжка на влиятелни хора... Как мислите, кой ще надделее? Те или аз... Според мен в науката те се озоваха съвсем случайно. Да, да, хиляди пъти да! Бива ли да се схваща това като модерен хуманизъм.

Чувствувахе се, че професорът не беше твърд в своите убеждения.

— А момчето, техният атаман, знаете ли какво ми каза на прощаване? То каза: мисля, че не знам какво правя. Не разбирам! Ха-ха!

Опит за смях. Професорът печално въздъхна и отиде към рафтовете с книги. Прелисти книги и взе изрезка от някакво списание.

— Започна от дреболия. Ето, вижте.

Аз добре помня тази весела история. У червея бяха изработили условен рефлекс да се скъсява под действието на светлина. После го смачкаха с крак. Получената слуз я изяжда друг червей, който няма никакви рефлексии. И те се появяват...

Да, аз добре помня тази нашумяла сред биолозите история. Не история, а просто любопитен експеримент или научен анекдот, лабораторен трик...

— Е, и по-нататък? — попитах аз.

Лицето на професора придоби безстрастно академично изражение.

— Усеца се намек за химическата природа на паметта. Нали? С паметта на живите същества винаги са се случвали много

недоразумения. Никой не знае къде се намира паметта. Те упорито я търсеха и я намериха. Но аз първи открих...

— Къде?

— Погледнете това.

Приборът, който ми показва, приличаше на електролитна вана, съединена с генератор. Ваната беше напълнена с течност.

— Паметни клетки, навярно, а всъщност — клетките на Бензер.

Аз не знаех кой е Бензер и какво представляват от само себе си тези клетки.

— Сега е модерно да се занимаваме с изкуствен биосинтез на заек. Ако поставите във вана разтвор от рибонуклеинова киселина и рибозоми, то може да получите каквито искате зайци. Тяхната структура е записана в молекула РНК (рибонуклеинова киселина).

Спомних си списание „Хоби“. Там беше писано нещо по този въпрос.

— Всичко това образно можете да си го представите така: по-рано имахме грамофонен запис върху плоча, в звуковото кино се използва оптически запис. После — магнитният запис. Природата пък записва информацията върху молекулата РНК. Тя е тънка и дълга като паяжина. Нали разбирате?

Схванах принципа.

— И в мозъка постъпват импулсни сигнали от външния свят. Импулсите нахлуват в нервните клетки, пълни с РНК. Химическата структура на рибонуклеиновата киселина се изменя и става нещо подобно на звукозаписа. Тона е материалната следа на паметта.

— Действително, как е чудовищно просто това!

— Значи, този червей заедно с тялото на своя събрат е погълнал и „звукозаписа“?

— Точно така!

Професорът се оживи.

— В този прибор аз правя запис на сигнали върху молекулите РНК.

Самозабравяйки се, той заразказва надълго и нашироко за устройството на електронния прибор, който кодирал звука така точно, както слуховият апарат на човека.

— Това е всичко — завърши разказа си професорът.

НО НЕ ЗНАЕХ, ЧЕ ТОВА Е САМО НАЧАЛОТО

Винаги всичко започна от дреболията. С някакъв си червей, или молекула, или ядро...

Стъкленици с жълта течност, наредени като книги на библиотечен рафт, като събраните съчинения на даден автор. Всички в еднаква обложка — жълта. И заглавията им — върху бели етикети.

На първата стъкленица, която аз взех от шкафа, пишеше: „Илиада“. Поставих я на мястото и взех втората: „Томас Мор. Утопия“. Третата стъкленица беше пълна с... „Шагренова кожа“...

— Имате странен вкус — разсеяно казах аз.

— О, това не е моя работа — обясни професорът. — Записите правеше онзи атаман. Моята работа е РНК.

— И много ли е необходимо, щото...

— Една половинлитрова колба стига за цялото човечество. Икономичен запис, нали?

— Много... Може би извънредно много.

В съзнанието ми се яви особена картина. Аптека. Наредени стоици колби. Аз влизам и питам: „Имате ли Толстой?“ — „Не — и продавачът тайнствено се оглежда встрани, все едно ще ми дава сънно без рецепта. — Но вчера получихме малко бройки от Агата Кристи.“ — „Дайте ми 50 грама“. Плащам и бързо излизам.

— И това действа? — попитах по-скоро себе си.

Професорът възторжено кимна с глава. Той като че не бе на земята.

— Как го проверихте?

— Както винаги на куче — каза той.

Бедните кучета. За какво ли не ги използват в нашия експериментален век!

Булдогът ме гледаше с печални очи.

— Дребна операция — поясни професорът. — Инжекция в сънната артерия. Така РНК чрез кръвта постъпва в мозъка...

Вие навярно сте видели говорещи кучета? Това е отвратително, противоестественно зрелище. Особено езикът му! Езикът на кучето е дълъг и тънък, така че много му пречи членоразделно да изразява своите мисли.

Когато ни видя, булдогът Конт заяви:

— Мнозина смятат, че месната храна води до артериосклероза. Това също е неправилно...

Професорът чакаше от мен възторжено възклицание. Но за мълчах. Спомних си, че открай време не ми се отдават чуждите езици, и го попитах за пет грама английски.

Конт се облиза и добави:

— На барабана, отдясно... Третият поред. Справки по телефона АЛД 3–12–15. Ръкописи не се връщат...

— Възхитително, нали? — пита ме професорът и гали Конт по козината.

Следващата минута кучето се изправи и взе да рецитира:

*Където и да хвърлиш взор,
навсякъде камшик, окови,
навред закони, див позор,
сълзите на беди сурови.*

Аз изтръпнах. Професорът сбърчи чело и рече:

— Сбъркали сме стъкленницата. Това е от колбата: „Стихове на Пушкин“... Но само как ги рецитира! Превъзходно, нали?

Нищо не казах. Почувствувах слабост в стомаха. Гадеше ми се.

— Ах, как само обичам стиховете на Пушкин — говореше с патос професорът.

Погледнах очите на Конт — те бяха много печални.

Дали се досещаше, че аз за него мисля сега и ми се иска да му кажа нещо. Сигурен съм, че той искаше да си джафне по своему, по кучешки... Но в главата му се въртяха големи човешки мисли...

Публикувано във вестник „Септемврийче“, брой 5/1971 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.